

Çocuklar için

YAPABİLİRİM

El Kitabı

**Değişim için Tasarım Yaklaşımı ile
Çocukları Katılımın Bir Parçası Haline Getirin**

Avrupa
Birliği
**sivil
düşün**

Bu kitapçık Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı kapsamında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamiyle Yarın İçin Bugün Derneği'ne aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

Çocuklar için

YAPABİLİRİM

El Kitabı

Değişim İçin Tasarım

Yarın İçin Bugün Derneği - YİBDER

Mutlukent Mahallesi 1950 Sokak No:13 Ümitköy Ankara
info@yibder.org
05367477785

DFC Türkiye

Mutlukent Mahallesi 1950 Sokak No:13 Ümitköy Ankara
info@dfcturkiye.org
05366479399

Elif ÖZMENEK ÇARMIKLI | YİBDER YK Başkanı, DFC Türkiye Temsilcisi
Arda ERGEZ | DFC Türkiye Direktörü
Didem TORT | DFC Türkiye İş Geliştirme Koordinatörü
Belma YILDIZTAŞ | YİBDER YK Üyesi, DFC Türkiye Program Koordinatörü
Gizem KARABULUT | DFC Türkiye Program Sorumlusu

Çocuklar için YAPABİLİRİM EI Kitabı

Hazırlayanlar

Elif ÖZMENEK ÇARMIKLI, Belma YILDIZTAŞ, Gizem KARABULUT

Son Okuma

Rabia ÇETİN

Tasarım ve Uygulama

R-Log Media

Baskı & Cilt

R-Log Media

Bu kitapçık Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı kapsamında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamen Yarın İçin Bugün Derneği'ne aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

Değişim Öncüsü Sevgili Çocuklar,

Sizler, bugünden değişimi başlatabilecek özel bir süper güce sahipsiniz:
YAPABİLİRİM!

Bu süper güçle, sadece kendi hayatınızı değil, dünyayı da daha iyi bir yer haline getirebilirsiniz. Bir değişim öncüsü olarak, pozitif enerjinizi kullanarak diğer çocuklara ilham verebilir ve hep birlikte dünyaya çocukların çaresiz olmadığını gösterebilirsiniz.

Sizler düşüncelerini paylaşan bir iletişimci, hayallerini çizen bir sanatçı, yepyeni çözümler bulan bir yenilikçi olabilirsiniz. Çünkü değişim, ŞİMDİ ve BURADA harekete geçen çocukların işi!

Değişim için Tasarım, Design for Change (DFC), çocukların, çocuklar için fark yaratabileceğine inanıyor. Bu kitapta, sizlerin içindeki gücü ortaya çıkaracak sihirli bir formül var: FIDS

HİSSET: Çevrenizde sizi rahatsız eden şeyleri fark edin.

HAYAL ET: Onu daha iyi bir hale getirmek için yaratıcı bir fikirler bulun.

YAP: Fikrinizi arkadaşlarınızla birlikte hayata geçirin.

PAYLAŞ: Yaptıklarınızı başkalarına anlatın, onlara ilham verin!

Dünyanın dört bir yanından milyonlarca çocuk bu adımları uygulayarak fark yarattı.

Şimdi sıra sizde!

DFC Türkiye olarak, bu yolculuğun her adımında sizin yanındayız. Yapabilirsiniz, çünkü değişim sizsiniz!

**Sevgilerimizle,
DFC Türkiye Ekibi**

Hakkımızda

Yarın İçin Bugün Derneği (YİBDER) olarak biz, çocukların ve gençlerin dünyayı daha adil, barışçıl ve yaşanabilir bir yer hâline getirme gücüne sahip olduğuna inanıyoruz.

Bu TAKIM ÇANTASIYLA birlikte, siz çocukların kendinize güvenmenizi, düşüncelerinizi ifade etmenizi, başkalarıyla iş birliği içinde hareket etmenizi desteklemeyi amaçlıyoruz. Çünkü bize göre çocuklar geleceğin değil, bugünün liderleri, değişim öncüleridir.

Bu kitap, size çevrenizde gördüğünüz durumları ele almanız için bir yöntem sağlarken aynı zamanda sizlerin evrensel değerler ve küresel hedefler konusunda daha fazla bilgi sahibi olmanızı sağlayacak. Dünyayı daha iyi bir yer haline getirmek için ele alacağınız konular, yaşadığınız çevredeki gerçek sorunlara dair olacak. Bir çözüm bulduğunuzda, sadece bir proje yapmış olmayacaksınız, aynı zamanda sürdürülebilir ve barışçıl bir toplumun gelişmesi için çok büyük bir adım atmış olacaksınız.

Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı tarafından desteklenen bu kitap, çocukların sesini daha çok duymak istediğimiz için hazırlandı.

Biz, siz çocukların YAPABİLİRİM diyebilmeniz için bu sürecin her adımında yanınızda olmaktan gurur duyuyoruz.

Sevgilerimizle,
Yarın İçin Bugün Derneği Ekibi

İÇİNDEKİLER

FIDS'e DOĞRU	8
SÜPER KAHRAMANLAR İÇİN SÜPER GÜÇLER	9
OTURUM 1: SÜPER KAHRAMAN TESTİ	10
OTURUM 2: BEN BİR SÜPER KAHRAMANIM	11
OTURUM 3 HİSSET - Kalbinizle Düşünün!	12
OTURUM 4: HİSSET - Kök Nedeni Bulun!	13
OTURUM 5: HAYAL ET - Değişimi Görselleştirin!	14
OTURUM 6: YAP- Değişimi Gerçekleştirin!	15
OTURUM 7: YAP - Harekete Geçin	16
OTURUM 8: PAYLAŞ	17

FIDS'e Doğru...

Değerli çocuklar sizi rahatsız eden bir durumu ele almaya ve bağımsız çözümler tasarlamaya hazır olduğunuzda, FIDS'in **Hisset, Hayal Et, Yap** ve **Paylaş** adımlarını daha yakından tanımak için bu el kitabını kullanabilirsiniz. Kendi değişim hikayenizi oluştururken ve sürecinizi paylaşırken aşağıdaki bilgileri göz önünde bulundurmaya unutmayın:

- » En az 2, en çok 5 kişiden oluşan **takımınızı kurun.**
- » Ne kadar basit görünürse görünsün gerçek insanlarla ve onları doğrudan etkileyen konularla, sorunlarla etkileşime geçmeye çalışın. **Ele almak istediğiniz duruma takım olarak karar vereceğinizi unutmayın!**
- » Ele aldığınız durumdan etkilenenlerin ihtiyaçlarını anlamaya ve bu duruma yol açan nedenleri araştırmaya gayret edin. **Çözüm, sorunun ne kadar iyi tanımlandığına bağlıdır!**
- » Aklınıza ilk gelen cevabın ya da en bariz çözümün ötesinde düşünmeye devam edin.
- » **Durumun en iyi versiyonunu hayal etmek için uçuk fikirleri öne sürün.**
- » Değişim hikayenize mümkün olduğunca çok sayıda insanı dâhil edin. **Çözümün en çok sayıda kişiyi etkilemesi projenin sürdürülebilirliğini artıracaktır.**
- » Tasarım sürecini **kendinizi koruyacak biçimde** planladığınızdan emin olun.
- » Eylem planlarınızı uygularken size mentorluk eden yetişkinlerden destek istemeyi ihmal etmeyin.
- » Bu rehberde, **FIDS** adımlarını uygulamak için hazırlanmış sayfaları çoğaltıp kullanabileceğinizi unutmayın.

Süper Kahramanlar için Süper Güçler

Süper kahramanlar sadece çizgi romanlarda ya da filmlerde olmaz. Hepimizi özel kılan bazı süper güçlerimiz var. Siz çocuklar benzersiz özellikleriniz ve yeteneklerinizle toplumsal değişim ve iyileşme için harekete geçebilen süper kahramanlarsınız. İçinizde taşıdığınız dünyayı değiştirme gücü iyilik, dayanışma ve yaratıcılık yönündeki bilinçli seçimlerinizle birer **süper güce** dönüşecektir.

Başkaları ile **derin bağlar kurmak, ihtiyaçları anlamak** ve **empati yapmak** benim süper gücüm!

Eleştirel düşünmek, farklı fikirler bulmak için beyin fırtınası yapmak ve **yaratıcılık** benim süper gücüm!

Etrafımdaki şeylere **dikkatle bakmak, gözlem yapmak, farklılıkları ve benzerlikleri incelemek** benim süper gücüm!

Dikkatle dinlemek, çevremde olan bitenleri duymak, yeni fikirlere kulak kabartmak benim süper gücüm!

Güçlü ve anlamlı sorular sormak, ikna edebilmek, topluluk önünde konuşmak benim süper gücüm!

Harekete geçmek, planlamak, iş birliği ve takım çalışması yapmak benim süper gücüm!

Oturum 1:

Süper Kahraman Testi

Büyümenize yardımcı olan, size ve çevrenize ilham veren güçlü yönleriniz veya nitelikleriniz... İşte sizin **SÜPER GÜÇLERİNİZ!**

Tüm bunları aklınızda tutarak aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1

*Süper Gücünüz /
Süper Güçleriniz
neler?*

_____

_____

_____

_____

_____

2

*Dünyayı daha iyi
bir yer haline
getirmek için
Süper Gücünüzü /
Güçlerinizi nasıl
kullanabilirsiniz?*

_____

_____

_____

_____

_____

3

*Başka hangi
Süper Güçlere
sahip olmak
isterdiniz?*

_____

_____

_____

_____

_____

4

*Gelecekte olmak
ve başarmak
istediğiniz bir şeyi
yazın.*

_____

_____

_____

_____

_____

Oturum 2:

Ben Bir Süper Kahramanım

Süper güçlerinizle eşsiz bir değişim öncüsü olduğunuza inanıyoruz!

Bir süper kahraman olarak nasıl görünmek isterdiniz?

Sizin SÜPER GÜCÜNÜZ ne, neler?

Kendinizi bir SÜPER KAHRAMAN olarak hayal ederken eğlenmeyi unutmayın! Aşağıya kendi süper kahraman hayalinizi çizin ya da yazın.

Bütün süper
kahramanlar
YAPABİLİRİM, diyor.
Şimdi sıra sende!

Adım:

Süper Gücüm:

Dünyada Değiştirmek İstediğim Şey:

Değişim için Tasarım

Oturum 3: **Hisset!**

Kalbinizle Düşünün!

Hissetmek, sadece kalbinizle değil, gözlerinizle, kulaklarınızla ve aklınızla etrafa dikkatlice bakmak demek. Sınıfta, okul bahçesinde ya da mahallenizde sizi rahatsız eden durumlar olabilir, iyice gözlemleyin. Kalbinizi dinleyerek sizi en çok rahatsız edeni seçin. Çünkü en kalıcı değişimi gerçekten önem verdiğiniz bir yerden başlatabilirsiniz. Bu adımda arkadaşlarınızla birlikte olacaksınız. Onların neler hissettiğini dinleyecek, belki de benzer şeyleri önemsedığınızı fark edeceksiniz ve birlikte, neyin değişmesi gerektiğine karar vereceksiniz. Unutmayın, gerçek değişim ihtiyaçlara yüksek düzeyde empati yapmakla başlar!

Sınıfta, okulda ya da mahallenizde gerçekten değiştirmeyi istediğiniz şeyler neler?

Bunların içinden sizi en çok rahatsız edeni nasıl seçtiniz ve neden?

Sizi gerçekten rahatsız eden bu durumda neler oluyor? Kimler etkileniyor? Nerede ve hangi zamanlarda oluyor?

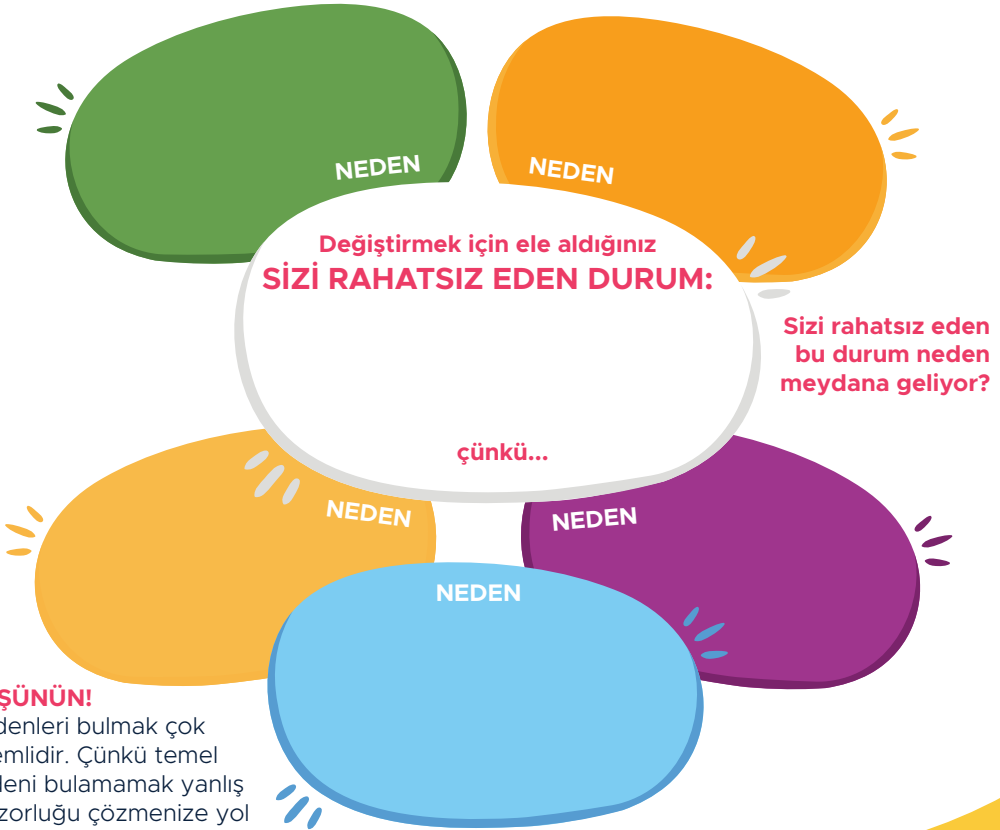

Oturum 4: Hisset!

Kök Nedeni Bulun!

Bir şeyi gerçekten değiştirmek için önce bu durumun nedenlerini anlamanız gerekir. Çünkü her şeyin bir kökü vardır—tıpkı ağaçlar gibi. Bazen tek bir neden olmaz, birden fazla şey aynı anda etkili olabilir. Ama birlikte düşündüğünüzde, bu nedenlerin en temel olanını bulabilirsiniz. Ve sonra... Kalbinizi dinleyin. Hangi neden size daha zor ve önemli geliyor? Arkadaşlarınızla konuşun, herkesin fikrini duyun. Hep birlikte bir tanesini seçin—belki oylama yaparsınız! Seçtiğiniz bu “kök neden”, birazdan hayal edeceğiniz çözümün temeli olacak. Unutmayın, gerçek çözümü gerçek nedenin izini sürerek bulabilirsiniz!

Zihin Haritalama

DÜŞÜNÜN!

Nedenleri bulmak çok önemlidir. Çünkü temel nedeni bulamamak yanlış bir zorluğu çözenize yol açabilir.

Oturum 5: Hayal Et!

Değişimi Görselleştirin!

Hayal gücünüzün kapısını açın. Sizi rahatsız eden bu durumu değiştirmek ya da dünyayı daha iyi bir yer haline getirmek için hayaller kurmaya başlayacaksınız. Hayal etmenin sınırı yok. Aklınıza ilk gelen fikirden en acayip fikirlere kadar devam edin. Büyük, küçük, çılgın, eğlenceli ya da sıra dışı... Yaratıcı fikirler bulun ve tüm fikirleri birbirine bağlayıp çözüme karar verin. Burada önemli olan, olabildiğince çok fikir bulup çözümü durumdan etkilenenlerle birlikte hayal etmektir. Unutmayın, her fikir değerlidir.

**Seçilen kök nedeni çözmek
için düşündüğünüz
5 fikri yazın
veya çizin?**

**Listeden en
sevdiğiniz
çözüm
hangisi,
nedenleri
neler?**

**DAHA FAZLA
BEYİN FIRTINASI
YAPIN!**

Oturum 6: **Yap!**

Değişimi Gerçekleştirin!

Her SÜPER KAHRAMANIN değişim hikayesini hayata geçirmek için bir planı vardır. Hayal ettiğiniz değişimi başlatmak için plan yapın, görevleri paylaşın, birbirinizi destekleyin ve tüm sürecinizi belgeleyin. Planınızı bu eylem adımlarına ayırmak için NASIL-NASIL diye sorabilirsiniz. Unutmayın, yaptığınız çalışmayı büyütmek için konuyla ilgili çalışanlardan destek almak değişimin etkisini artırabilir.

Plan yaparken şunları düşünmelisiniz:

- » Çözüm fikrini hayata geçirmek için hangi adımlar gerekli?
- » Çözüm fikriniz sorundan etkilenen insanları nasıl etkileyecek?
- » Planın hangi kısmını kim yapacak ve ne kadar zamana ihtiyaçları olacak?
- » Hangi kaynaklara ihtiyacınız var? Bu kaynaklara nasıl ulaşacaksınız?

DÜŞÜNÜN!

Eylem planınızı oluştururken her aşamada NASIL sorusunu sormaya devam edin. NASIL - NASIL aracını kullanmak, fikirlerinizi ve planlarınızı en küçük ayrıntısına kadar parçalara ayırmanıza yardımcı olur.

Değişim İçin Tasarım

Oturum 7: Yap!

Harekete Geçin!

ÇÖZÜMÜNÜZÜN ihtiyaçları karşılayıp karşılamadığını değerlendirin:

En çok hoşunuza giden ya da en zorlandığınız şey neydi?

- » Fikirlerinizi gerçek hayatta uygularken öğrendiğiniz önemli bir şey nedir?
- » Hala net olmayan konular var mı?
- » Daha fazla bilgi edinmeniz gereken konular neler?
- » Planlanan eylemler topluluk üzerinde nasıl etkiler yaratıyor?
- » Değişiklik gerektiren konular neler?

Fikirlerinizi gerçek hayatta uygularken öğrendiğiniz önemli bir şey nedir?

En çok hoşunuza giden, en zorlandığınız şey neydi?

Oturum 8: **Paylaş!**

Başkalarına İlham & Umut Olun!

TEBRİKLER SÜPER KAHRAMAN!

ŞİMDİ DÜNYAYA DEĞİŞİM HİKAYENİZİ DUYURMA ZAMANI!

Gerçekleştirdiğiniz değişimi insanlara göstermek için yazın, poster yapın, toplantılar düzenleyin, tanıtım videosu hazırlayın, sosyal medya kampanyası başlatın.

Bu yolculuğu yaparken hissettiklerinizden bahsetmeyi unutmayın.

Başladığınız sorun neydi ve onu nasıl dönüştürdünüz?

Değişim Hikayeni Dünyaya Duyurmak ve ICAN Challenge'in Bir Parçası Olmak İçin Lütfen Değişim Hikayenizi www.dfcworld.org Adresinden Gönderin.

Her Adımı Birkaç Cümle ile Açıklayın ve 4 Fotoğraf Ekleyin.

Dilerseniz En Çok 3 Dakikalık Bir Video da Hazırlayabilirsiniz.

Bu anlamlı çabanız için sizinle gurur duyuyoruz!

ADIM 1 HİSSET

HADI BAŞLAYALIM!

1.1
Çevrenizde sizi rahatsız eden durumları düşünün!

1.2
Bu durumun kök nedenini tanımlayın!

1.4
Durumdan etkilenenlerle neden - neden güçlü soruları sorarak etkileşime geçin!

ADIM 2 HAYAL ET

1.3
Durumu tüm yönleri ile anlamak için empati yapın!

2.1
Güçlü bir beyin fırtınası yaparak biraz eğlenin!

2.2
Durumdan etkilenenlerden gelen bilgileri kendi çözüm fikirlerinizle birleştirin ve en iyi çözümü birlikte hayal edin!

2.3
Sürdürülebilir çözüm fikri için HGU aracını (*Hızlı Etki, Gerçekçi, Uzun Ömürlü Çözüm*) kullanın!

ADIM 3 YAP

3.3
Değişim hikayenizi her adımını dökümanete edin! Fotoğraf çekin, video kaydenin, notlarınızı saklayın.

3.4
Çözümün etkisini ölçmek için yansıtma yapın. Bu fikri çevrenizdeki insanlara anlatın ve fikirlerini çözümünüze dahil edin.

3.2
Bir faaliyet planı ve iş bölümü yapın!

3.1
Nasıl - Nasıl aracını kullanarak zaman, para, insan kaynaklarını çözüme dahil edin!

ADIM 4 PAYLAŞ

4.1
Değişim hikayenizi www.dfcturkiye.org websitesinden bize ulaştırın!

4.3
Değişim hikayenizi tüm detayları ile yazın!

4.2
Değişim hikayenizi fotoğraf ya da video olarak hazırlayın!

4.4
Değişim hikayeniz ile tüm dünyaya umut ve ilham olun!

**TEBRİKLER!
GÖREV TAMAMLANDI.**

Çocuklar için

YAPABİLİRİM

El Kitabı

Değişim için Tasarım Yaklaşımı ile
Çocukları Katılımın Bir Parçası Haline Getirin